

2. Lukina, M.A. (2012). Content Analysis of Professional Competencies of a Tourism Manager. Bulletin of the Russian International Academy for Tourism, No. 1(4).
3. Magomedov, R.R., Kutepova, L.S. (2009). The Essence and Relationship of the Concepts "Professional Competence" and "Competency" in the Context of Education Modernization. Bulletin of Adyghe State University, Series 3: Pedagogy and Psychology, No. 4.
4. Novikov, A.M. (2000). Building a System of Continuous Education. Moscow: Publishing Center APO.
5. Rostovtseva, V.M., Velsh, A.V. (2011). Formation of the Foundations of Professional Competence of Students during Practical Training in a Modern University. Bulletin of Tomsk State Pedagogical University, No. 10.
6. Sidorova, Yu.V. (2012). Formation of General and Professional Competencies of Students in an Institution of Secondary Professional Education. Pedagogical Education in Russia, No. 6.
7. Shishov, S.E., Kalney, V.A. (2000). School: Monitoring the Quality of Education. Moscow, 320 pages.

TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTINI O'QITISHDA ZAMONAVIY METODLARNING AHAMIYATI

Oripova Xusnidaxon Yusubovna

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

O'qituvchi

Annotatsiya. Ushbu maqola tarjimaning nazariy asoslarini va amaliy qo'llanilishini o'rgatishning samarali strategiyalarini o'rganadi. U turli metodologiyalarni o'rganadi, nazariyani amaliy amaliyot bilan birlashtirishga urg'u beradi. Maqolada innovatsion yondashuvlar, jumladan, texnologiya va turli baholash usullaridan foydalanish, o'quvchilarning tarjimada tushunish va ko'nikmalarini oshirish masalalari muhokama qilinadi.

Kalit so‘zlar. *Tarjima pedagogikasi, uslubiy yondashuvlar, nazariya va amaliyotni birlashtirish, o‘qitishda texnologiya, baholash usullari, amaliy o‘rganish, innovatsion strategiyalar.*

Kirish. Tarjima nazariyasi matnlarni bir tildan ikkinchi tilga o‘girish jarayoni va tamoyillarini tushunishga intiladigan qator yondashuv va istiqbollarni o‘z ichiga oladi. Tarjima nazariyasining ba’zi bir asosiy jihatlarining pedagogik taqsimoti:

1. Tarjima va texnologiya: Tarjimada texnologiya rolini, jumladan, kompyuter yordamida tarjima (CAT) vositalari, mashina tarjimasi (MT) va mahalliyashtirish dasturlarini o‘rganish. Ushbu vositalarning afzalliklari va cheklovlarini va texnologiyaning tarjima amaliyotiga ta’sirini muhokama qilish.

2. Asosiy tushunchalar: Ekvivalentlik, dinamik ekvivalentlik va rasmiy ekvivalentlik kabi fundamental tushunchalarni kiritish. Ushbu tushunchalar manba matnida qolish va tarjimani maqsadli tilda tushunarli va tabiiy qilish o‘rtasidagi keskinlikni o‘rganadi.

3. Tarjima turlari: Tarjimaning turlarini, jumladan, badiiy tarjima, texnik tarjima, huquqiy tarjima, audiovizual tarjima va mahalliyashtirishni muhokama qilish. Har bir tur o‘ziga xos qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi va turli strategiya va ko‘nikmalarni talab qiladi.

4. Tarjima strategiyalari: so‘zma-so‘z tarjima, parafraz, madaniy moslashuv va transkreatsiya kabi turli xil tarjima strategiyalarini o‘rganish. Har bir strategiya qachon mos kelishini va tarjima konteksti va maqsadiga qarab tarjimonlar ular orasida qanday harakat qilishini muhokama qilish.

5. Ekvivalentlik nazariyalari: Ekvivalentlik nazariyalarini o‘rganish, ular mazmunning manba matndan maqsadli matnga qanday o‘tishini tushuntirishga qaratilgan. Tarjimada ekvivalentlikni tushunish uchun lingvistik yondashuvlarni (masalan, semantik ekvivalentlik) funktsional yondashuvlar (dinamik ekvivalentlik kabi) bilan solishtirish va taqqoslash.

Ushbu jihatlarni pedagogik yondashuvda yoritib, talabalar tarjima nazariyasi haqida to'liq tushunchaga ega bo'lishlari va tarjimaning murakkab jihatlari bilan tanqidiy munosabatda bo'lish uchun zarur bo'lgan analitik va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishlari mumkin.

Asosiy qism. Tarjima nazariyasi amaliyotini o'rgatish nazariy bilimlarni amaliy qo'llash bilan uyg'unlashtirgan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Tarjima nazariyasini amaliyotda samarali o'rgatish uchun qo'llanilishi mumkin bo'lgan metodologiya:

1. Asosiy tushunchalar: Ma'ruzalar, o'qishlar va muhokamalar orqali talabalarni tarjima nazariyasining asosiy tushunchalari bilan tanishtirishdan boshlash. Ekvivalentlik, sodiqlik, madaniy moslashuv va tarjima strategiyalari kabi mavzularni qamrab olish.

2. Matn tahlili: Talabalarga turli janrlar, uslublar va madaniy kontekstlarni ifodalovchi turli manba matnlarni taqdim etish. Til va madaniy nuanslarni, shuningdek, tarjima uchun yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni aniqlash uchun ushbu matnlarni tahlil qilish jarayonida ularga rahbarlik qilish.

3. Tarjima mashqlari: Sinfda tahlil qilingan manba matnlar asosida tarjima mashqlarini belgilang. Talabalarni aniq, tabiiy va madaniy jihatdan mos keladigan maqsadli matnlarni yaratish uchun o'rganilgan nazariy tushunchalar va strategiyalarni qo'llashga undash. Ularning tarjimalari haqida fikr-mulohaza bildirish, kuchli tomonlari va yaxshilanishi kerak bo'lgan sohalarni ta'kidlash.

4. Tengdoshlarni tekshirish: Talabalar o'z tarjimalari bilan almashadigan va bir-birlariga konstruktiv fikr bildiradigan tengdoshlarni tekshirish sessiyalarini qo'shish. Bu hamkorlik, tanqidiy fikrlash va tengdoshlarni o'rganishga yordam beradi, chunki talabalar tarjimaga turli nuqtai nazar va yondashuvlardan tushunchaga ega bo'ladilar.

5. Case Studies: Professional tarjimonlar duch keladigan qiyinchiliklar va ularni yengish uchun qo'llagan strategiyalarni ko'rsatib, real tarjima loyihalari misollarini taqdim etish. Talabalarni kasbiy amaliyotda tarjimaning

murakkabliklari haqida mulohaza yuritishga undab, har bir holatda etika, madaniy va amaliy fikrlarni muhokama qilish.

6. Mehmon ma'ruzalari va seminarlari: Talabalar bilan tajriba va tushunchalarini baham ko'rish uchun professional tarjimonlar, olimlar yoki tarjima agentliklari vakillari kabi mehmon ma'ruzachilarni taklif qilish. Mahalliyashtirish, audiovizual tarjima yoki ixtisoslashtirilgan tarjima sohalari kabi tarjimaning o'ziga xos jihatlariga qaratilgan seminarlar tashkil qilish.

7. Texnologiya integratsiyasi: Talabalarni tarjima texnologiyalari va vositalari, masalan, kompyuter yordamida tarjima qilish (CAT) dasturlari va mashina tarjimasi (MT) tizimlari bilan tanishtirish. Ushbu vositalar tarjimada samaradorlik va aniqlikni qanday oshirishi mumkinligini ko'rsatish, shuningdek, ularning cheklovlari va axloqiy jihatlarini muhokama qilish.

8. Reflektiv amaliyot: Talabalarni tarjima jarayoni, duch kelgan qiyinchiliklar va qo'llanilgan strategiyalarni hujjatlashtiradigan tarjima jurnallari yoki bloglarini yuritish orqali ularni reflektiv amaliyot bilan shug'ullanishga undash. Ularga o'z tarjimalari ustida tanqidiy fikr yuritish va rivojlanish sohalarini aniqlashga yo'l ko'rsatish.

Ushbu elementlarni tarjima nazariyasini o'qitishga integratsiyalashgan holda, talabalar turli kasbiy sharoitlarda tarjima amaliyotining murakkabliklariga tayyorlovchi nazariy bilimlarni ham, amaliy ko'nikmalarni ham rivojlantirishlari mumkin.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, tarjima nazariyasi va amaliyotini o'rgatishning samarali metodologiyasi asosiy tushunchalarni amaliy qo'llash bilan birlashtiradi, talabalar o'rtasida tanqidiy fikrlash, hamkorlik va reflektiv amaliyotni rivojlantiradi. Nazariy ma'ruzalar, matn tahlili, tarjima mashg'ulotlarini ko'rib chiqish, amaliy tadqiqotlar, texnologiya integratsiyasi, mehmon ma'ruzalari, reflektiv amaliyot, tadqiqot loyihalari va puxta baholashni birlashtirib, o'qituvchilar talabalarni tarjimaning murakkabliklarida harakat qilishga tayyorlaydigan dinamik o'quv muhitini yaratishi mumkin. Ushbu kompleks yondashuv talabalarni tarjima nazariyasi va amaliyotining ko'p qirrali muammolari

bilan mazmunli shug‘ullanish uchun zarur bo‘lgan bilim, ko‘nikma va axloqiy ong bilan qurollantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Rahimov G‘.X. Tarjima nazariyasi va amaliyoti. <https://arm.samdchti.uz/library/download/341>
2. Tarjimaning izohli nazariyasi. [https://uz.wikipedia.org/wiki/ Tarjimaning izohli nazariyasi](https://uz.wikipedia.org/wiki/Tarjimaning_izohli_nazariyasi)
3. Isroil, F., "Tarjimaning asosli pedagogikasi tamoyillari: izohli model", Folia Translatologica, jild. 6, "Tarjima pedagogikasi masalalari", 1999: 21-32.
4. Laplas C., Til nazariyasi va tarjima nazariyasi: uchta muallifning asosiy tushunchalari, Kade (Leypsig), Koseriu (Tübingen), Seleskovich (Parij), Parij: Didye Erudition, 1994 yil.

A SYSTEMATIC APPROACH TO LEGAL TRANSLATION

Samarkhodjayeva Feruza Anvarovna

University of World Economy and Diplomacy

Senior EFL/ESP Teacher

Tashkent, Uzbekistan

Abstract. *This article introduces a systematic approach to legal translation, highlighting the importance of specific strategies. It emphasizes the need for translators to have the necessary knowledge, skills, and attitudes. Termed the "approach-from-the-macro-to-the-micro-level," it involves understanding the text's main idea, purpose, and audience. Contextualizing texts within legal and cultural frameworks is crucial, considering differences in legal systems and terminology. Employing reliable sources and consulting legal experts enhance translation accuracy and reliability, facilitating effective navigation of legal language complexities.*

Key words. *Legal translation, systematic approach, strategies, reliability*